

MTÜ Eesti Roheline Liikumine
Rahvaalgatus.ee

Teie 12.04.2018

Meie 2011.2018 nr 1-6/18-52/5

Vastus kollektiivsele pöördumisele
„Eesti vajab põlevkivienergeetikast
väljumise strateegiat ehk PÕXITit”

Lugupeetud kollektiivse pöördumise esitaja

Riigikogule esitatud pöördumises öeldakse, et Eesti vajab laiahaardelist konsensuslikku poliitilist otsust ning selgelt defineeritud eesmärki põlevkivienergeetikast loobuda, koostades selleks tegevuskava põlevkivienergeetikast väljumisega seotud riskide hindamiseks ja nende maandamiseks ehk nn PÕXITi strateegia.

Riigikogus menetleti pöördumist kooskõlas Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse peatükis 18² „Kollektiivsete pöördumiste menetlemise kord“ sätestatuga. Riigikogu juhatuse 2018. aasta 17. aprilli otsusega nr 71 edastati kõnealune pöördumine edasiseks menetlemiseks keskkonnakomisjonile.

Keskkonnakomisjon arutas pöördumist oma 2018. aasta 5. juunil toimunud avalikul istungil. Sellest võtsid osa lisaks algatajatele ka Taastuvenergia Koja, Keskkonnaõiguse Keskuse, Tartu Ülikooli, Arengukoostöö Ümarlaua, Eesti Maavarade Ühingu, Eesti Energia ASi, Viru Keemia Grupi, Elering ASi, Ametiühingute Keskliidu, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ning Keskkonnaministeeriumi esindajad. Nimetatud istungil tõdeti, et põlevkivi kaevandamine ja töötlemine on kahjulik nii keskkonnale kui ka elanikele ning kasutusele tuleb võtta uued tehnoloogiad ning panustada innovatsiooni uutes sektorites. Teisest küljest tõdeti, et töötuse määr on antud piirkonnas üle kahe korra kõrgem Eesti keskmisest ning et energiamajanduse arengukavas on juba põlevkivienergeetikast väljumine pikas perspektiivis sisse kirjutatud. Samas jääb põlevkivi kasutamise riikliku arengukava järgi põlevkivi vähemalt lähema 15 aasta jooksul Eestis peamiseks elektri ja põlevkiviõli tootmise tooraineks.

Keskkonnakomisjon otsustas küsida 12. juunil seisukohta kollektiivse pöördumise osas ka Riigikogu majanduskomisjonilt ja sotsiaalkomisjonilt.

Riigikogu sotsiaalkomisjon arutas kollektiivset pöördumist oma 10. septembri istungil. Sotsiaalkomisjoni arvates on tõstatatud teema oluline ja pöördujate mure on põhjendatud ning probleemide lahendamiseks oleks vaja kaaluda erinevaid aspekte. Komisjon keskendus oma arutelus eelkõige tööhõive ja tervisega seotud teemadele. Sotsiaalkomisjoni arvates on Ida-Virumaa tundlik piirkond ning komisjon näeb riske, et PÕXIT võib tööturu olukorda oluliselt halvendada. Tegemist on niigi keerulise piirkonnaga ning sinna lisapinget juurde panna oleks vastutustundetu. Progress toimub igas sektoris ja igal pool ning põlevkiviga tegelemine kui

selline ei kao ära ka 30 aasta pärast, põlevkivisektor ei kao, vaid muutub puhtamaks. Sotsiaalkomisjoni arvates peaks keskkonnakomisjon kollektiivset pöördumist edasi arutama arvestades erinevate valdkondade mõjusid.

Riigikogu majanduskomisjon arutas kollektiivset pöördumist 11. septembri avalikul istungil. Kõikide osapoolte ärakuulamise järel jõudis majanduskomisjon üksmeelsele otsusele, et eraldi strateegiat põlevkivienergeetikast väljumiseks vaja ei ole ja sellekohane ettepanek ei leidnud toetust.

Keskkonnakomisjon arutas kollektiivset pöördumist oma 10. septembri istungil ja otsustas teha Riigikogu juhatusele ettepaneku võtta Riigikogu täiskogu päevakorda 23. oktoobril oluliselt tähtsa riikliku küsimusena arutelu „Eesti vajab põlevkivienergeetikast väljumise strateegiat ehk PÕXITit“. Nimetatud arutelul esinesid ettekannetega MTÜ Rohelise Liikumise juhatuse liige Mihkel Annus, keskkonnakomisjoni esimees Rainer Vakra, Töötukassa Ida-Virumaa osakonna juhataja Anneki Teelaht ning Eesti Teaduste Akadeemia president Tarmo Soomere.

Mihkel Annus tõi välja, miks PÕXIT on vajalik - põlevkivi kasutamisest on tingitud keskkonna häiringud, nagu õhusaaste, ohtlikud jäätmed ning heitvesi. Tema sõnul on ka OECD raporti kohaselt Eesti riikide võrdluses ülekaalukalt süsinikumahukaim. See tähendab, et majanduses toodetud hüvede kohta paisatakse atmosfääri suurimas mahus kasvuhoonegaase, ületades sellega OECD keskmist näitajat üle kahe korra. Lisaks rõhutatakse Annuse sõnul raportis, et põlevkivisõltuvusest loobumine on hetkel Eestis suurim keskkondlik, majanduslik ja sotsiaalne proovikivi, milleks ongi vajalik koostada täpne põlevkivienergeetikast väljumise kava. Kuigi erinevate arengukavade kohaselt taastuvenergia osakaal lõpptarbimises lähiaastatel kasvab ning süsinikdioksiidi heide väheneb, ei näe ükski neist arengukavadest ette põlevkivienergeetika hääbumist või põlevkivi kaevandusmahtude vähendamist.

Rainer Vakra tegi ülevaate keskkonnakomisjonis toimunud arutelust ning majanduskomisjoni ja sotsiaalkomisjoni arvamustest kollektiivse pöördumise kohta. Vakra rõhutas, et taastuvenergia suunas liikumine peab olema Eesti selge poliitiline siht, maandades samaaegselt efektiivselt ka riske, mis on seotud põlevkivisektoriga. Ühiskonnas on vajalik kokku leppida reaalne ajakava, millal saame põlevkivielektri tootmisest lõplikult väljuda. Ta lisas, et seoses sellega peame toetama taastuvenergia osakaalu suurendamist. Ta ütles oma sõnavõtus, et põlevkivitööstuse muutused on kajastatud ka hiljuti riigi poolt vastu võetud viies strateegilises dokumendis: põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2016–2030, kliimapoliitika põhialused aastani 2050, maapõuepoliitika põhialused aastani 2050, kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 ja energiamajanduse arengukava aastani 2030, millesse on taastuvenergia ambitsioonid juba sisse kirjutatud.

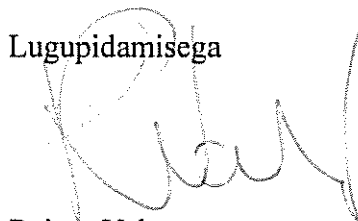
Anneki Teelaht tegi ülevaate Ida-Virumaa tööturust ja tööhõivest. Tema sõnul on olnud rasked ajad peale põlevkivitööstuste suurkoondamisi, kuid erinevate meetmete rakendamisel on töötuse protsent viimastel aastatel vähenenud.

Tarmo Soomere tõi oma ettekandes välja, et põlevkivienergeetikast väljumine aitaks kaasa negatiivse trendi murdmisele mitmes aspektis, nii vee kvaliteedis (pinnavee, põhjavee kui merevee puhul), õhusaaste vähenemise kaudu kui ka kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamises. Tema sõnul on põlevkivitööstuse miinus ka see, et me ei väärinda olemasolevat põlevkivi ressursi piisavalt, kuigi meil on olemas maailma parim teadmine põlevkivist. Soomere tõi välja, et põhiline murekoht Eestis on, millega asendada põlevkivil baseeruvad elektritootmise võimsused, sest taastuvenergia evitamine ei rahulda nõudluse kasvu.

Keskkonnakomisjon arutas veelkord kollektiivset pöördumist oma 5. novembri istungil. Komisjon arvab, et põlevkivi kaevandamine ja töötlemine on kahjulik nii keskkonnale kui ka elanikele ning seetõttu peab Eesti liikuma taastuvate energiaallikate kasutamise suunas. Samaaegselt põlevkivitööstuse vähenemisega on vajalik pöörata tähelepanu ka sellega seotud riskidele, nagu näiteks tekkiv suuremahuline tööpuudus. Komisjoni liikmed rõhutasid, et tulevikus on vajalik ka põlevkivi väärindamine läbi teadus- ja arendustöö ning taastuenergia alternatiivide väljaarendamine elektritootmises.

Kõikide istungite protokollide ja vastuskirjadega saate täpsemalt tutvuda Riigikogule esitatud kollektiivsete pöördumiste kodulehel.

Lugupidamisega

Rainer Vakra
esimees